

Vojáci umírali i po válce

Jiří Frýbert

Konec druhé světové války nastal v Evropě 8. 5. 1945, nicméně to ještě neznamenalo konec válečných útrap. Hned následující den zahynulo v obci Pernek devět amerických vojáků při výbuchu německé munice. Jednalo se o 5 vojáků ze 123. pyrotechnického družstva (123rd Ordnance Bomb Disposal Squad) a 4 vojáky servisní roty 101. pěšího pluku 26. pěší divize (Sv. Co. 101st Infantry Regiment 26th Infantry Division).

Bylo sice po válce, ale americká armáda měla na našem území stále co na práci. Například likvidovat nevybuchlou munici, které bylo po vzdávajících se německých vojácích všude dost. To byl úkol pro specializovaná pyrotechnická družstva. Každé mělo jen sedm vojáků a jejich pracovní náplní bylo odvézt a zlikvidovat nevybuchlé letecké bomby, ale také dělostřeleckou munici, granáty, miny, panzerfausty či munici do ručních zbraní. Jedním z nich bylo i 123. pyrotechnické družstvo, které vzniklo na jaře 1944. Bylo složeno z vojáků, kteří prošli výcvikem ve škole pro pyrotechniky v Aberdeen Proving Ground ve státě Maryland. Na konci září se vylodili ve Francii a od začátku ledna 1945 byli přiřčeni k Pattonově Třetí armádě. S ní se přes bojiště v Belgii, Lucembursku a Německu dostali v květnu 1945 až do Československa.

Mezi místa, kde americká armáda začala skladovat německou munici, patřila i obec Pernek nedaleko Horní Plané. Dne 8. 5. 1945 přijela do Perneku servisní rota 101. pěšího pluku 26. pěší divize. Právě ze vzpomínek jednoho jejich vojáka, Carla De Vasta, a ze záznamů v obecní kronice, můžeme rekonstruovat sled událostí z následujícího dne.

Stodola za domem číslo 6 se stala skladištěm zbraní a munice po prchajících a vzdávajících se německých vojácích. 9. 5. 1945 byly před stodolou zaparkovány tři americké nákladní vozy, na něž byla skládána německá munice, jež měla být následně odvezena k likvidaci. Před druhou hodinou odpolední se během nakládání najednou ozval ohromný výbuch. Některé stodoly začaly hořet, mnoho skleněných oken bylo vysypaných a dřevěných dveří vyražených. Na některých domech byla rozbitá střešní krytina a popraskané zdivo. Při výbuchu zahynuli z pyrotechnického družstva četař Colebaugh a desátníci Aepken, Berger, Falkenheim a Moore. Z pěší pluku byli výbuchem zabití četař Guise, desátník Evancho a svobodníci Davis a Edwards. Guise byl muniční specialista pluku, který se podílel na nakládání munice, Davis též pomáhal s nakládáním, další dva muži z pluku byli zřejmě kolemjdoucí, jež výbuch také zasáhl. Výbuch byl natolik silný, že těla některých vojáků bylo obtížné identifikovat. Kronika mluví také o jedné civilní oběti, žena z inkriminovaného domu č. 6, která venku věšela prádlo, zmizela beze stopy.

Jedním z vojáků, kteří se tak domů již nevrátili, byl i devětatřicetiletý Earl R. Colebaugh. Doma v Savanna ve státě Illinois na něj přitom čekala manželka Clara a dvouletý syn Ray. Na začátku čtyřicátých let pracoval v Savanna Ordnance Depot, kde probíhala výroba a recyklace munice. Což mělo nejspíše vliv na to, že když v listopadu 1943 vstoupil do armády, byl poslán do školy pro pyrotechniky do Aberdeenu. Posmrtně mu bylo uděleno vyznamenání Purpurové srdce. Jeho ostatky byly nejdříve převezeny na vojenský hřbitov do Norimberku, následně pak na vojenský hřbitov do Saint Avold ve Francii, kde proběhl tradiční vojenský pohřeb.

Naopak, jedním ze dvou vojáků jednotky, kteří ten den nezahynuli, byl velitel družstva nadporučík Stephen M. Richards (1922 – 2003). Když pak psal jako velící důstojník dopis vdově Colebaughové, vyjádřil domněnku, že nehodu způsobil jeden z německých panzerfaustů. Richards se služebně vrátil do Československa v únoru 1946, když se jako expert na výbušniny účastnil tajné mise do Štěchovic. To už byl ale jiný příběh.

O náhradu válečných škod se přihlásilo 25 perneckých domů, škoda byla dle dobového dokumentu vyčíslena na 1 344 330 korun. Největší škodu měl Kajetan Obermüller z čísla 6, jehož dům byl nejbližší výbuchu, ten uplatňoval více jak třetinu celkové sumy. Finanční kompenzace se jim však pravděpodobně nestihlo dostat. Vesnice byla osídlena převážně německým obyvatelstvem, jež bylo v průběhu roku 1946 odsunuto z republiky a jejich domy a statky převzali nově příchozí čeští osídlenci. Ti pak rok po výbuchu žádali odškodnění na americké armádě pro své nově nabyté nemovitosti v původní výši.

Fungování 123. pyrotechnického družstva přerušeno nebylo, hned v následujících dnech byl stav mužstva doplněn na původních sedm vojáků a ti pokračovali ve své činnosti. Dále se pohybovali na Českokrumlovsku, na konci května měli stanoviště v Černé v Pošumaví, na začátku června pak v Dobročkově. Z dostupných armádních hlášení není přesně zřejmé, kdy jednotka z naší země odjela, ale zdá se, že se tak stalo ke konci června. Záhy pak byla jednotka odvelena do Francie, protože se počítalo s jejím přesunem do pokračující války s Japonskem. K tomu však nakonec již nedošlo.

Nikdy se už asi nedozvíme, co vedlo k tak velkému výbuchu, jež zasáhl do života tolika lidí. Každý, kdo stál natolik blízko, že přesně viděl, co se stalo, byl výbuchem zabit. Je možné, že šlo o lidskou chybu, technickou závadu či nastraženou past. Vzpomeňme si tedy alespoň v těchto dnech na lidi, kteří byli ochotni bojovat proti zruďnému systému a bít se o svobodu i pro občany této země.

Autor děkuje za konzultaci americkým vojenským historikům: Mike R. Vining a Robert E. Leiendecker.

Rámeček:

vojáci zabití v Perneku 9. 5. 1945:

123rd Ordnance Bomb Disposal Squad

T/Sgt. Earl R. Colebaugh (1906 – 1945)

T/5 Bernard H. Aepken (1923 – 1945)

T/5 Clement E. Berger (1915 – 1945)

T/5 Robert H. Falkenheim (1915 – 1945)

T/5 Harbert W. Moore (1914 – 1945)

101st Infantry Regiment (Service Company)

Sgt. George W. Guise (1915 – 1945)

T/5 Joseph J. Evancho (1915 – 1945)

Pfc. Merle T. Davis (1907 – 1945)

Pfc. Emory A. Edwards (1923 – 1945)

uveřejněno 8.5.2020 zde:

https://ceskokrumlovsky.denik.cz/zpravy_region/nahly-vybuch-v-perneku-zabil-na-konci-valky-deset-lidi-20200508.html